

Sygn. akt. XVII AmC 657/09

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2010 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie: SSO Małgorzata Kluziak

protokolant: Łukasz Wychowaniec

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2010 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) w P.

przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w O.

o uznanie postanowień wzorca umownego za niedozwolone:

I. Uznaje za niedozwolone i zakazuje wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia o treści:

„Biuro podróży ma prawo odwołać imprezę turystyczną, jeżeli liczba rezerwacji jest mniejsza niż 75% planowanej liczby uczestników danej imprezy”.

II. Zasądza od (...) Sp. z o. o. z siedzibą w O. na rzecz (...) kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych), tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

III. Nakazuje pobranie od (...) Sp. z o. o. z siedzibą w O. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Okręgowego w Warszawie) kwoty 600 zł (sześćset złotych) tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia których powód był zwolniony.

IV. Zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt (...) Sp. z o. o. z siedzibą w O..

SSO Małgorzata Kluziak

Sygn. akt XVII AmC 657/09

UZASADNIENIE

Powód (...) z siedzibą w P. pozwem z dnia 15 maja 2009 r. wniósł o uznanie za niedozwolone i zakazanie wykorzystywania (...) sp. z o.o. z siedzibą w O. w obrocie

z konsumentami postanowienia zawartego we wzorcu umowy o następującej treści: „Biuro podróży ma prawo odwołać imprezę turystyczną, jeżeli liczba rezerwacji jest mniejsza niż 75 % planowanej liczby uczestników danej imprezy”. Powód wniósł również o wydanie wyroku zaocznego zaopatrzonego w rygor natychmiastowej wykonalności, wydanie wyroku uwzględniającego powództwo w całości na posiedzeniu niejawnym, rozpoznanie sprawy również pod nieobecność powoda bądź jego pełnomocnika, a także o zasądzenie kosztów postępowania. Uzasadniając pozew powód podniósł, że pozwany prowadzi działalność gospodarczą w zakresie biura podróży. Zakwestionowanemu postanowieniu powód zarzucił spełnienie przesłanki niedozwolonego postanowienia umownego na podstawie art. 385⁽¹⁾ kc., ponieważ kształtuje ono prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny

z obowiązującymi przepisami oraz dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. W ocenie powoda to postanowienie stanowi niedozwoloną klauzulę abuzywną. Powód zauważa, że jeżeli biuro podróży zastrzega sobie prawo do odwołania imprezy z powodu zbyt małej liczby uczestników, to powinno wyraźnie wskazać jaką liczbę uczestników uznaje za minimalną, aby impreza mogła się odbyć. Zdaniem powoda określenie „75% planowanej liczby uczestników” jest określeniem zbyt ogólnikowym i daje zbyt daleko posuniętą swobodę biuro podróży, które upoważnione jest do odwołania imprezy. Powód wskazuje, że w ten sposób biuro może odwoływać imprezę praktycznie w każdym przypadku, już po czasie informując, iż przewidywało znacznie większy udział uczestników w imprezie, niż faktyczna liczba zgłoszeń. W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości. Dodatkowo wniósł o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa. Uzasadniając swoje stanowisko pozwany zaprzeczył jakoby wskazane w petitum pozwu postanowienie umowne stanowiło klauzulę abuzywną, tj. aby kształtowało prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Według pozwanego uzasadnione jest postanowienie, zgodnie z którym pozwany, jako organizator turystyki ma prawo odwołać imprezę turystyczną jeżeli liczba rezerwacji jest mniejsza, niż 75% liczby planowanej. Argumentując swoje stanowisko pozwany wskazuje na konieczność wyważenia interesów zarówno klienta, jak i organizatora turystyki. Według pozwanego działalność organizatora turystyki będąca działalnością gospodarczą, prowadzoną w celach zarobkowych musi uwzględniać kryterium opłacalności jako jednego z czynników wpływających na należyte ukształtowanie stosunku prawnego łączącego organizatora z klientem. W ocenie pozwanego organizator turystyki nie jest w stanie zawrzeć w Warunkach Uczestnictwa precyzyjnego wskazania co do liczby uczestników, bez przekroczenia której ma prawo odwołać imprezę. Pozwany wskazuje także, iż organizuje imprezy turystyczne o różnej planowanej liczbie uczestników, korzystając przy tym z różnej pojemności środków transportu, dlatego też ustalenie minimalnej, granicznej liczby uczestników nie jest możliwe. Pozwany stwierdził dodatkowo, że nawet jeśli przyjąć, iż kwestionowane postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, to z całą pewnością nie czyni tego w sposób rażący. Jednocześnie pozwany wskazywał, iż błędne jest uznawanie przez powoda każdego postanowienia mniej korzystnego dla konsumenta za rażąco naruszające jego sytuację, gdyż ocena wzorca nie może abstrahować od jednoznacznego kryterium ustawowego.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny: Pozwany (...) prowadzi działalność gospodarczą w zakresie biura podróży. W ramach prowadzonej działalności pozwany posługuje się wzorcem umownym pod nazwą „Warunki Uczestnictwa w imprezach turystycznych”. We wzorcu tym w dziale „Zmiany i rezygnacja z imprezy przed wyjazdem” zamieszczone jest postanowienie o treści: „Biuro podróży ma prawo odwołać imprezę turystyczną, jeżeli liczba rezerwacji jest mniejsza niż 75 % planowanej liczby uczestników danej imprezy”.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje: Zgodnie z art. 479³⁶ k.p.c. i art. 479³⁸ k.p.c. przedmiotem postępowania prowadzonego przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest abstrakcyjna kontrola wzorca umownego stosowanego przez pozwanego w obrocie z konsumentami, którego zapisy mogłyby kształtować treść stosunku prawnego w przypadku zawarcia umowy z konsumentem.

Stosowanie do treści art. 385¹ kc. niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają jego interesy pod warunkiem, że nie zostały uzgodnione indywidualnie i nie są postanowieniami określającymi główne świadczenia stron w sposób jednoznaczny.

Wskazana w klauzuli generalnej przesłanka indywidualnego uzgadniania postanowień nie ma znaczenia przy dokonywaniu abstrakcyjnej kontroli wzorca umownego niezależnie od tego, czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany przy zawieraniu jakiegokolwiek konkretnej umowy. Podkreślić należy, że zgodnie z art. 353¹ kc. strony zawierające umowę mogą wprawdzie ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiał się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Jednak w tym kontekście przepis

o niedozwolonych postanowieniach umownych są swoistego rodzaju uszczegółowieniem zasady swobody umów. Z jednej strony kładą nacisk na przestrzeganie przez strony zasad rzetelności, staranności i uczciwego postępowania, z drugiej zaś chronią słabsze strony obrotu gospodarczego - konsumentów.

W tym konkretnym przypadku zakres ochrony uczestników imprez turystycznych określony jest przepisami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o usługach turystycznych, w tym art. 14 ust. 6 i 7, które mówią o możliwości dochodzenia odszkodowania przez klienta, który odstępuje od umowy jeżeli organizator odwołuje imprezę turystyczną z przyczyn niezależnych od klienta, chyba że odwołanie imprezy turystycznej nastąpiło z powodu:

1) zgłoszenia się mniejszej liczby uczestników niż liczba minimalna określona w umowie, a organizator powiadamia o tym klienta na piśmie w uzgodnionym terminie, 2) bądź też działania siły wyższej. Z brzmienia tego przepisu - zdania pierwszego ustępu 7 - wynika jednoznacznie, że w umowie musi być określona minimalna liczba uczestników uprawniająca organizatora do odwołania imprezy turystycznej. Dokonując wykładni semantycznej ustawowego zapisu uznać należy w ocenie Sądu, że odbiega ono w sposób znaczący od kwestionowanego przez powoda zapisu wzorca umownego. Z zapisu ustawy wynika niewątpliwie, że liczba minimalna ma być określona w umowie i klient winien ją znać przystępując do umowy. Natomiast określenie zawarte we wzorcu stanowi o liczbie planowanej przez organizatora, co już jest poza wiedzą klienta, gdyż jest to sformułowanie niedookreślone i jak słusznie powód zauważył objęte zbyt daleko idącą swobodą organizatora przy odwoływaniu imprezy powołujące się na to, że planował, iż w imprezie weźmie udział znacznie większa liczba uczestników niż się faktycznie zgłosiło. W myśl art. 14 ust. 7 ustawy o usługach turystycznych organizator mógłby bez konsekwencji odwołać imprezę tylko wyraźnie wskazując jaką liczbę uznaje w ramach konkretnej umowy za minimalną i w tym zakresie zarzuty pozwanego są niezasadne, gdyż ustawa wymaga od niego wskazania minimalnej liczby uczestników.

Zarzuty pozwanego w zakresie dotyczącym wyważenia interesów stron są niezasadne, gdyż przekroczenie zakreślonych ustawą o usługach turystycznych interesów konsumentów jest nadużyciem ze strony organizatora turystyki, to samo w istocie stanowi o abuzywności konkretnego, kwestionowanego postanowienia wzorca umownego i to w sposób rażąco naruszający te interesy i sprzeczny z dobrymi obyczajami. Obie, wskazane w tym przepisie, formuły prawne służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają zakreślone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta – stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 lipca 2005 roku w sprawie I CK 832/04.

Niewątpliwie stosowanie tego typu rozwiązania, które daje pole do pewnego rodzaju manipulowania danymi przez jedną ze stron umowy wyczerpuje przesłanki z art. 385¹§ 1 kc. Nietrafiony jest w ocenie Sądu argument, iż powód nie wskazał jednoznacznie na rażące naruszenie interesów konsumentów, gdyż powołując się na podstawy z art. 385¹ kc wskazał je jako rażąco sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszające umowne interesy konsumentów.

Mając powyższe na względzie Sąd orzekł jak w sentencji. O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 kpc. Działając na podstawie art. 479⁴⁴ kpc Sąd zarządził publikację prawomocnego orzeczenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.